

Η Δημιουργική γραφή στο σχολείο

Κατερίνα Σαραφίδου
Σχολική Σύμβουλος
39ης Π. Π. Α.Ν. Δράμας

Τα Νομοσχέδια και Προεδρικά Διαταγμάτων Π.Ε. και Δ.Ε. των δυο περασμένων αιώνων αναφορικά με τη διδασκαλία της λογοτεχνίας καταδεικνύουν:

- 1ο.την ακύρωση της διδακτικής αυτονομίας της λογοτεχνίας, εξαιτίας του ασφυκτικού εναγκαλισμού της από τη διδασκαλία της γλώσσας.
- 2ο. τη συνεχή προσπάθεια χειραγώγησης και εκμετάλλευσης του περιεχομένου της λογοτεχνίας για ηθικοπλαστικούς και φρονηματιστικούς σκοπούς
- 3ο ότι διακρίνεται μια χαρακτηριστική ποικιλία, αλλά και κάποια ασάφεια, όσον αφορά τους διδακτικούς στόχους του μαθήματος.

δημιουργική γραφή

- Δημιουργική γραφή: η τέχνη του γράφειν.
Εμφανίζεται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, Η.Π.Α.

Δημιουργική γραφή

- Μέσα του 20ου αιώνα: αρχικά με τον Προύστ, το Μαλλαρμέ, το Βαλερύ και αργότερα με μεταμοντέρνους συγγραφείς Κούντερα κ.λ.π
- Κίνηση εσωστρέφειας, συνύπαρξη κριτικής και ποιητικής λειτουργίας της λογοτεχνίας, αυτοαναφορικότητα.

Δημιουργική γραφή

- Διαδικασία εκμάθησης της λογοτεχνίας, κοινωνικοποίησης, επικοινωνίας και λύτρωσης.
- Κάθε γραφή, που ξεφεύγει από τα όρια της τυπικής, δημοσιογραφικής, ακαδημαϊκής γραφής.
- Η δημιουργική γραφή μπορεί να λειτουργεί εκπαιδευτικά, για ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας, μέσα στη θεσμική εκπαίδευση.

ελληνική εκπαίδευση

- Επιρροή της δημιουργικής γραφής (creative writing)

ως προς τη *στοχοθεσία και τεχνικές*

- ανάπτυξη φαντασίας & δημιουργικότητας
- ανάπτυξη των συγγραφικών δεξιοτήτων των διδασκομένων

δημιουργικό γράψιμο

- η δημιουργική γραφή ενθαρρύνει το παιδί να γίνει συγγραφέας

Η ΠΟΙΗΣΗ

- Απουσιάζει μια μεγάλη κατηγορία διδακτικών προσεγγίσεων που θα είχε ως κύριο και βασικό στόχο την ανάπτυξη της φαντασίας και δημιουργικότητας των παιδιών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας.
- Απουσιάζει δηλαδή η διδακτική προσέγγιση που θα επιτρέψει στο μικρό παιδί να δει **την ποίηση από μέσα**, να παίξει με τις λέξεις, όπως περίπου παίζει με τα χρώματα, την πλαστελίνη και τον πηλό, να απομυθοποιήσει την ιερότητα του ποιητικού λόγου και να το αντιμετωπίσει ως μια απλή κατασκευή.

Σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης η ανάγνωση ενός ποιήματος συνοδεύεται από έναν αγώνα **ανακάλυψης του νοήματος**.

Την ποίηση δεν την αναλύουμε για την κατανοήσουμε. Αντίθετα τη **νιώθουμε την απολαμβάνουμε, τη βιώνουμε**.

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ- ΠΟΙΗΣΗ

1. Οργάνωση διδασκαλίας
2. Εκμετάλλευση του τυχαίου (ό, τι ευνοεί τη δημιουργία ποιητικού κλίματος, απότομη βροχή, τα σύννεφα που τρέχουν, οι άνθρωποι που εισβάλλουν ξαφνικά)

Κριτήρια επιλογής ποιημάτων

- Η αισθητική ποιότητα
- Οι προσωπικές επιλογές του εκπαιδευτικού
- Η γλώσσα (υπεροχή ήχου έννοήματος)
- Οι εικόνες
- Ο ρυθμός
- Το χιούμορ (καταστάσεων)
- Τα αφηγηματικά ποιήματα

1η.Πρόταση: Να προσφέρουμε ποιητικές εμπειρίες

- Προκαλούμε ερωτήσεις:
 - Με τι μοιάζει το σύννεφο;
 - Τι σου θυμίζει ο θόρυβος;
 - Τι σου φέρνει στο μυαλό ένα ζωΰφιο στο ταβάνι;

Έτσι

- Καταγράφουμε τις προτάσεις των παιδιών
(π.χ. τις διατηρούμε στο δέντρο της ποίησης)
- Τις απαγγέλλουμε συχνά στην τάξη

2^η. Πρόταση

- Παίζουμε **λεκτικά παιχνίδια με ομόηχες λέξεις**
- Το **σκουριασμένο τηλέφωνο**

Οι λέξεις αλλοιώνονται φωνητικά, δεν παραμένουν σταθερές.

3^η. Πρόταση

Προτείνουμε να περιγράψουν κάτι τα παιδιά

- Εκμεταλλευόμαστε τις απαντήσεις των παιδιών και επιμένουμε με τη χρήση ερωτήσεων.

4η.Πρόταση

- Διασκευή ποιήματος: Ο Αλέξης ο παλαβοαλέξης αλυσιδωτές αλλαγές στη συνέχεια: π.χ. η Μαρία η παλαβομαρία

*ολημερίς παλάβωνε
κι έπαιζε με θηρία.*

ή

*η Μαρία η παλαβομαρία
ολημερίς χτενίζονταν
κι έπαιζε την κυρία.*

ή

*ο Νίκος ο παλαβονίκος ολημερίς παλάβωνε και πάλευε σαν
λύκος κ,λ.π.*

5η πρόταση, παιγνίδια με τη ρίμα

ή

5η.Πρόταση

Παιγνίδια με τη ρίμα : αναζητούμε με τη βοήθεια των παιδιών λέξεις που έχουν κοινά σημασιολογικά σημεία και ομοιοκαταληκτούν, π,χ. παντοπωλείο, βιβλιοπωλείο.

Και δημιουργούμε μια έμμετρη ιστορία

Η μαύρη γάτα

κάθεται στο κρύο, κάτω στο μαγειρείο
μπερδεύει το κουρείο
με το ιατρείο.

Κάνει το θηρίο στο ζαχαροπλαστείο,
την πήραν στο φορείο.

2η.Πρόταση:δημιουργία ποιήματος με τη βοήθεια ρυθμού

Στόχος: η ανάπτυξη δημιουργικότητας

Μεθοδολογία: δημιουργική χρήση ρυθμού

- Δημιουργία ζευγαριών **ομόηχων λέξεων**
- Δημιουργία **μικρών στίχων** και **στροφών** αργότερα

Τα παιδιά στο άκουσμα μιας κατάληξης χτυπούν παλαμάκια, βρίσκουν και άλλες λέξεις με την ίδια κατάληξη

3η.Πρόταση:εξοικείωση με τον ποιητικό ήχο

Πχ. Στο ποίημα του Γ. Βιζυηνού το *Γατάκι ή το Γάτο*
του Η. Τανταλίδη

- απαγγέλλουμε το ποίημα
 - προσεγγίζουμε το ποίημα με ερωτήσεις
 - ✓ Συμβάλλουμε στη διαμόρφωση ιλαρής ατμόσφαιρας
-
- Ποιος είδε τον ποιο χοντρό γάτο της πόλης;
 - Ποιος έχει δει μια βρεγμένη γάτα
 - Ποιος θα ήθελε να είναι γάτος; κλπ.

- 4η. Πρόταση: **χρήση ελαφρών στίχων**
- **Με φτωχές ρίμες**
 - *Πως σε λένε Κατερίνα*
 - *-Που δουλεύεις* (Δημητράκη)
- **Αναγράφοντας στίχους γνωστών ποιητών**
 - Ντούκου ντούκου μηχανάκι*
 - ντούκου το παλιό μεράκι (Ελύτης)*
 - Γούτου γούτου λαγουδάκι*
 - Γούτου γούτου στο λαιμό του Λάκη*

- **Συνθέτοντας Λίμερικ « Ανόητα», « Παράλογα» ποιήματα**

ΔΟΜΗ

ΠΟΙΗΜΑ

1. Παρουσίαση ήρωα	<i>Ένας πολύ κοντός παππούς
από το χωριό</i>
2. Ιδιότητα του	<i>ανέβηκε μια μέρα στο
καμπαναριό</i>
3. Τι έκανε πως αντιδρούν όταν έφτασε εκεί πάνω
οι άλλοι	<i>έμοιαζε με νάνο</i>
4. Παίρνει κτυπητό
προσδιορισμό	<i>εκείνος ο κοντομικρούτσικος
παππούς απ' το χωριό</i>

Χαϊκού (haiku)

- ✓ 17 συλλαβές σε 3 στίχους
- ✓ Περιγράφει μια στιγμή του χρόνου
- ✓ Δημιουργεί μία εικόνα
- ✓ Αποκαλύπτει συναίσθημα

Είτε βραδιάζει

είτε φέγγει

μένει λευκό το γιασεμί

(Γ. Σεφέρης)

ΘΕΜΑΤΙΚΗ: Τα ποιήματα της βροχής

- **Ιδανικότερη περίπτωση να ακουθούν μια βροχερή ημέρα.**
- **Ο/Η εκπαιδευτικός ενεργοποιεί όλες τις αισθήσεις (ακοή, όσφρηση, γεύση..) διευκολύνοντας τη βίωση του ποιήματος.**
- **Η ίδια η φύση συνθέτει το οπτικοακουστικό σκηνικό και προσφέρει όλες τις εικόνες που χρειάζεται η νηπιαγωγός για τη δραστηριότητα.**

Παρουσίαση των ποιημάτων

- Το δέντρο της χαράς
- Ο γλάρος με τα ποιήματα
- Η πόλη των ποιητών
- Το τραπέζι της ποίησης
- **Η τυχερή βουτιά στο μαγικό κουτί**
- Όταν βρέχει ποιήματα
- Το κυνήγι του θησαυρού
- Ψιχαλίζει ποιήματα
- Το μπερδεμένο ποίημα

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ-ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ

«Ας ανοίξουμε τα χαρτιά»

- Ξεκινάμε μια ιστορία με τις δικές μας έτοιμες εικόνες και δημιουργούμε το δικό μας παραμύθι, βάζοντας τίτλο, κείμενο...
- Ζωγραφίζει το κάθε παιδί ένα αντικείμενο και δημιουργούμε πάλι το δικό μας παραμύθι

Χρησιμοποιούμε
τις καρτέλες του
ΠΡΟΠ

- Ο κύβος της πλοκής

Στόχοι:

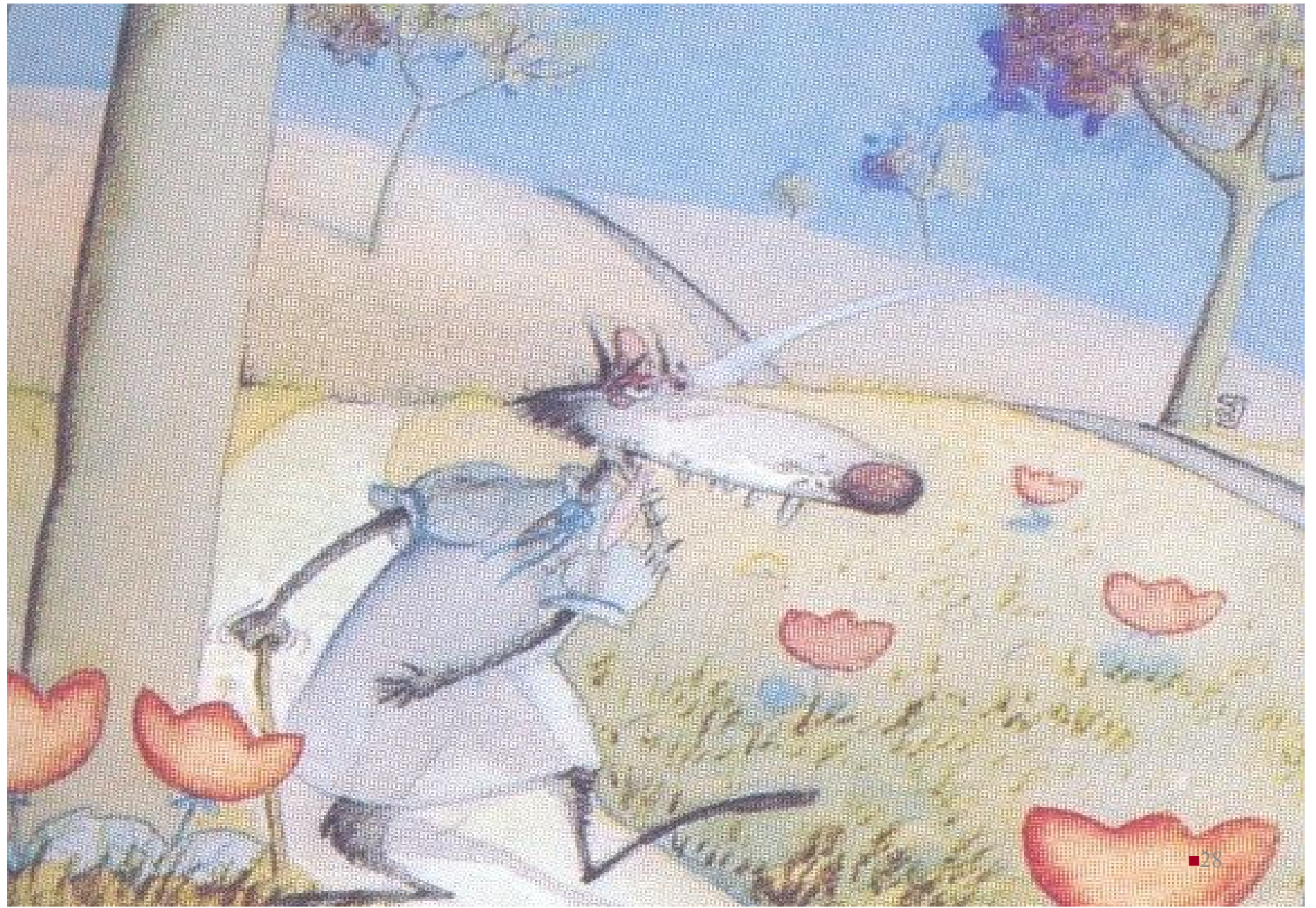
- καλλιέργεια προφορικού λόγου
- κατανόηση και ερμηνεία της αφήγησης
- εξοικείωση με τα στοιχεία της αφήγησης (ήρωας, σκηνικό, πλοκή, θέμα κ.ά.)
- αναγνώριση λέξεων (Ηρωας, Αρχή, Τέλος, Σκηνικό, Πρόβλημα, Γεγονότα)
- διαδικασίες γραφής: προφορική ανασύνθεση και επεξεργασία κειμένου
- σχέση μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου
- σχέση της εικόνας με το λόγο
- εξοικείωση με την ανάγνωση

- Ο κύβος της πλοκής ή βαζάκια της πλοκής

Αφηγηματικό πλαίσιο

- Τίτλος.....
- Σε αυτήν την ιστορία το πρόβλημα αρχίζει όταν.....
- Μετά από αυτό.....
- Έπειτα.....
- Το πρόβλημα λύθηκε όταν.....
- Η ιστορία τελειώνει όταν.....

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

- Δίνουμε αντικείμενα που υπάρχουν στο τραπέζι να κάνουν ιστορίες

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΝΑ ΓΕΛΑΜΕ

- Αστεία ονόματα
- Αστεία σενάρια «ο δάσκαλος στη φυλή των κανίβαλων»

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΛΕΞΕΙΣ

- Τις γλυκές (μέλι, φιλάκι.αρκουδάκι)
- Τις σκληρές (πειρατής, μπαμπούλας)
- Τις αστείες (μαϊμού, λελές, ζουζούνα)

ΈΝΑ ΖΩΝΤΑΝΟ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ

πχ το αλφαβητάρι των μαγισσών

Υλικό: βιβλία με μάγισσες

Εξέλιξη

-τι κάνει μία μάγισσα;

**Τα παιδιά υπαγορεύουν ρήματα και τις γράφουμε
στον πίνακα. τα ενθαρρύνουμε να πουν αστεία
ρήματα**

**Κάθε παιδί φτιάχνει μια πρόταση με ένα από αυτά
και μία σελίδα του αλφαβηταρίου**

Με βάση ένα παραμύθι: πχ παπουτσωμένος γάτος

- Παραμυθοσταυρόλεξο
- Κρυμμένο σταυρόλεξο

όλες οι λέξεις γραμμένες σε πλέγμα σταυρόλεξου

- Κολλημένες λέξεις

γραμμένες συνεχόμενα

- Ανακατεμένη φράση
- Σπασμένες λέξεις

Φορητές βιβλιοθήκες

Χρήσιμες ιστοσελίδες

<http://www.edutv.gr>

www.ekebi.gr

<http://www.mikrosanagnostis.gr>

<http://storybird.com>

<http://storybird.com/accounts/verify-email/AGbcMMngRzChXizMAUOWug/>

[e-yliko](http://www.e-yliko.gr) (γλώσσα Α΄ Β΄ Δημοτικού)

<http://users.sch.gr/asarafidou>